

Maa- ja metsätalousministeriö
Luonnonvaraosasto

Muistio

24.11.2023

Maa- ja metsätalousministeriön asetus puutavaran virallisesta mittauksesta, valvontamittauksesta ja mittauslautakunnan käsittelystä perittävästä maksusta vuosina 2024 ja 2025

1. Tausta ja asetuksenantovaltuus

Puutavaran mittauksesta annetun lain (414/2013, jäljempänä *mittauslaki*) 52 §:n 1 momentin mukaan virallisen mittauksen ja valvontamittauksen toimittamisesta sekä mittauslautakunnan käsittelystä peritään maksu noudattaen valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n 2 ja 3 momenttia, jollei jäljempänä toisin säädetä. Mittauslain 52 §:n 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettujen maksujen suuruudesta, maksamisesta ja maksuihin liittyvistä menettelyistä. Asetuksenantovaltuuden nojalla on annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus puutavaran virallisesta mittauksesta, valvontamittauksesta ja mittauslautakunnan käsittelystä perittävästä maksusta vuosina 2022 ja 2023 (1103/2021, jäljempänä *mittausasetus*). Asetuksen voimassaolo päättyy 31.12.2023.

Virallisesta mittauksesta sekä puutavaran mittauslautakunnan käsittelystä peritään kaikissa tapauksissa mittausasetuksen mukainen maksu. Valvontamittauksista maksu peritään mittauslain 53 §:n mukaisesti uuden mittauspaikan käynnistymisen yhteydessä, tehdasmittaajan pyytäessä valvontamittausta tai mikäli virallinen mittaaja joutuu tekemään uuden valvontamittauksen tehdasmittaajasta johtuvasta syystä. Viranomaisen omasta aloitteesta tekemistä valvontamittauksista ei peritä maksua.

2. Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

[Asetusluonnos on ollut lausuntokierroksella ...]

[Asetus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.]

3. Nykytila ja sen arviointi

Virallinen mittaus

Virallisia mittauksia on tehty hyvin harvoin. Vuonna 2022 perittiin maksu virallisesta mittauksesta kolme kertaa. Vuonna 2023 maksullisia valvontamittauksia ei ole tehty (tilanne marraskuussa 2023). Virallisen mittauksen maksu on ollut 500 euroa vuodesta 2016 lähtien.

Keskimäärin yhteen viralliseen mittaukseen kaikkine toimenpiteineen voidaan arvioida käytettävän noin viisi toimituspäivää, joista yksi on matkapäivä. Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan

vuonna 2022 yksittäisestä virallisesta mittauksesta aiheutui kustannuksia 4 507 euroa. Kun tälle lasketaan kustannusvastaavuus, saadaan kustannusvastaavuusprosentiksi 11 %. Vuonna 2023 lokakuun loppuun mennessä yksittäisestä virallisesta mittauksesta aiheutui kustannuksia 6 624 euroa. Kun tälle lasketaan kustannusvastaavuus, saadaan kustannusvastaavuusprosentiksi 8 %.

Mittauslain säätämisen yhteydessä tavoitteena oli yksityisen metsänomistajan oikeudellista asemaa turvaavan heikomman osapuolen suojan säilyttäminen. Tämä tavoite on huomioitu virallisesta mittauksesta perittävien maksujen määrittämisessä. Kohtuullinen maksu on tässä yhteydessä olennainen, koska maksun suuruus ei saisi muodostua kohtuuttomaksi mitattavan puutavaraerän arvoon verrattuna. Maksun tasoa määritettäessä tulisi ottaa huomioon myös se, että mittausosapuolilla tulisi olla taloudelliseen asemaan, tietotasoon ja asuinpaikkaan katsomatta mahdollisuus mittauserimielisyyden käsittelyyn kohtuullisin kustannuksin. Kun lisäksi otetaan huomioon vähäinen vuosittainen haettujen virallisten mittausten määrä – vuonna 2020 5 kpl, vuonna 2021 3 kpl ja vuonna 2022 3 kpl – voidaan arvioida, että nykyinen maksun taso ei ole johtanut väärinkäytöksiin, sillä virallisten mittausten määrä on pysynyt vähäisenä.

Maksun määrittäminen maksuperustelain 6 §:n 2 momentin mukaan kiinteäksi on tarpeen eri puolilla Suomea olevien metsänomistajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi.

Valvontamittaus

Myös maksullisia valvontamittauksia on toteutettu harvoin. Vuonna 2022 valvontamittauksen maksu perittiin kolme kertaa ja vuonna 2023 maksullisia valvontamittauksia ei ole tehty. Valvontamaksu on ollut 1 200 euroa vuodesta 2022.

Vuonna 2022 tehdasmittaukseen liittyviä muita, maksuttomia valvontamittauksia tehtiin yhteensä 80 kappaletta ja kuluvana vuonna lokakuun loppuun mennessä yhteensä 61 kappaletta. Tämän lisäksi tarkastelujaksolla on tehty yhteensä 22 tehdasmittauksen asiakirjavalvontaa.

Valvontamittausten erilaisuuksien vuoksi myös niistä aiheutuvat kustannukset vaihtelevat. Keskimäärin valvontamittaus vie noin 1,5 toimituspäivää, joista noin puolet kuluu aineiston keruuseen. Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan yksittäisestä valvontamittauksesta aiheutui vuoden 2022 toteumatietojen perusteella kustannuksia keskimäärin 1 010 euroa (kustannusvastaavuus 119 %). Vuonna 2023 lokakuun loppuun mennessä keskimääräinen kustannus on ollut 1 089 euroa (kustannusvastaavuus 110 %). Yleinen palkkatason ja muun hintatason nousu puoltaisivat valvontamittausmaksun säilyttämistä 1 200 eurossa. Eri puolilla Suomea toimivien tehdasmittajien tasavertaisen kohtelun vuoksi valvontamittausmaksu olisi tarkoituksenmukaista edelleen pitää kiinteähintaisena maksuperustelain 6 §:n 2 momentin mukaisesti.

Maksullisia valvontamittauksia on ollut hyvin vähän, kolmen vuoden tarkastelujaksolla vain kolme. Yksittäisen maksullisen valvontamittauksen keskikustannukset on arvioitu maksuttomien tehdasmittausten keskimääräisten kustannusten perusteella.

Teollisuuden mittakaavassa toimittaessa ei ole tarvetta heikomman osapuolen suojaan tai vähäarvoisten puutavaraerien perusteella kustannusten kohtuullistamiseen.

Mittauslautakunta

Puutavaran mittauslautakunnan käsittelystä perittävän maksun määrittelyssä noudatetaan tuomioistuinmaksulain (1455/2015) mukaista periaatetta omakustannusarvoa alhaisemmista maksuista. Tuomioistuinmaksuja on huomattavasti alennettu tuomioistuinkäsittelyn omakustannusarvoon nähden.

Koska mittauslautakunnan päätöksestä perittävä maksu ei saisi muodostua tosiasialliseksi esteeksi kenellekään mittausosapuolelle, määritettäisiin mittauslautakunnan käsittelystä perittävä maksu kohtuulliseksi. Tarkoituksenmukainen hinta mittauslautakunnan käsittelystä olisi edelleen kaksi kertaa virallisen mittauksen toimitusmaksu, eli 1000 euroa. Vastaavan tasoisen hintakynnyksen säilyttäminen ehdotettavassa asetuksessa olisi tarkoituksenmukaista kevyin perustein tehtävien valitusten karsimiseksi ja lautakunnan toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Muutoksenhaun tai asian siirron vuoksi asioita on pantu vireille mittauslautakunnassa seuraavasti: 2019: 1 kpl, 2020: 1 kpl, 2021 4 kpl. Vuonna 2021 mittauslautakunnassa vireille tulleista asioista (4) kolme käsiteltiin ja ratkaistiin yhdessä. Tarkastelujaksolla 2022-2023 mittauslautakunnassa ei ole pantu vireille asioita.

Koska merkittävä osa käsiteltävien tapausten valmisteluun liittyvästä työmäärästä tehdään varsinaisten toimituspäivien ulkopuolella, eivät Luonnonvarakeskuksen kirjanpitoon kirjautuneet kustannukset kuvaa toiminnasta todellisuudessa aiheutuneita kustannuksia, eikä kustannusvastaavuuden tarkastelu näiden lukujen perusteella ole perusteltua.

Muut mittausasetuksen säännökset

Maksujen maksaminen

Asianosaisten maksettavaksi määrätty maksu virallisesta mittauksesta, tehdasmittaajan maksettavaksi määrätty maksu valvontamittauksesta ja mittauslautakunnan käsittelystä perittävä maksu maksetaan voimassa olevan mittausasetuksen 4 §:n mukaan Luonnonvarakeskukselle.

Maksuihin liittyvä menettely

Voimassa olevan mittausasetuksen 5 §:ssä säädetään maksuihin liittyvästä menettelystä. Asianosaisille on säännöksen mukaan annettava tarvittavat tiedot maksun maksamiseksi. Tiedot antavat virallinen mittaja ja mittauslautakunta. Asianosaisten maksettavaksi määrättyä maksua koskevan päätöksen tultua lainvoimaiseksi maksusta lopullisesti päättäneen viranomaisen on toimitettava Luonnonvarakeskukselle maksun perimistä varten jäljennös maksua koskevasta päätöksestä. Jäljennöstä voidaan käyttää täytäntöönpanokirjana perinnässä. Lisäksi on ilmoitettava, milloin maksua koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Tehdasmittaajan maksettavaksi määrätyn maksun eräännyttyä viranomaisen on toimitettava Luonnonvarakeskukselle maksun perimistä varten jäljennös maksua koskevasta päätöksestä. Jäljennöstä voidaan käyttää täytäntöönpanokirjana perinnässä.

4. Keskeiset ehdotukset

Esitetään annettavaksi uusi maa- ja metsätalousministeriön asetus puutavaran virallisesta mittauksesta, valvontamittauksesta ja mittauslautakunnan käsittelystä perittävästä maksusta vuosille 2024 ja 2025. Asetus olisi voimassa 1.1.2024-31.12.2025. Maksutasoihin ei esitetä muutoksia verrattuna voimassa olevaan mittausasetukseen. Virallisen mittauksen maksu esitetään pysytettäväksi edelleen 500 eurossa. Samoin valvontamittausmaksu esitetään säilytettäväksi nykyisessä 1 200 eurossa. Mittauslautakunnan käsittelyn hinta olisi asetusehdotuksen mukaan edelleen 1 000 euroa.

Asetuksessa säädettäisiin jatkossakin maksutasojen lisäksi siitä, miten virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan on ohjeistettava asianosaista maksun maksamisessa, ja mitä asiakirjoja edellä mainittujen tahojen on toimitettava. Säännöksiin ei tulisi muutoksia voimassa olevan asetuksen säännöksiin verrattuna.

5. Taloudelliset vaikutukset

Uudella mittausasetuksella ei olisi taloudellisia vaikutuksia nykytilaan nähden maksutasojen pysyessä nykyisellään.

Mittauslain mukaisten viranomaistehtävien suurin kuluerä muodostuu viranomaisen aloitteesta tehdyistä tehdasmittauksen maksuttomista valvontamittauksista. Valvontamittauksia on vuoden 2020 jälkeen tehty noin 80 kappaletta vuosittain. Tämän lisäksi on otettu käyttöön etäyhteyksin toteuttava tehdasmittauksen asiakirjojen sähköinen asiakirjavalvonta, joka täydentää tehdasmittauksen valvonnan kattavuutta.

Toiminnasta aiheutuneet euromääräiset kokonaiskustannukset Luonnonvarakeskukselle 2022 (Luonnonvarakeskuksen määräykset puutavaran mittaamisesta, Puutavaran tehdasmittauksen valvonta, Puutavaran tehdasmittauksen valvontamittaukset (maksuttomat ja maksulliset) ja asiakirjavalvonta, Puutavaran virallinen mittaus, Puutavaran mittauksen viranomaistehtävien hoidon kehittäminen, Puutavaran mittauksen muut tehtävät)

Menolaji/LKP-tili	Euroa
Henkilöstömenot	
41000100 Virkasuhteisten varsinaiset palkat	76 256
41010100 Työsuhdepalkat	212
41100000 Työnantajan sosiaaliturvamaksut	1 025
41120000 Eläkemaksut	12 556
41140000 Tapaturmamaksut	448
Palkalliset poissaolot ja lomapalkat (laskennallinen osuus 32,87 % virkasuhteisten varsinaisista palkoista)	25 134
Henkilöstömenot yhteensä	115 631
Muut menot	
40060000 Poltto- ja voiteluaineet	2 732
40090000 Muut aineet, tarvikkeet ja tavarat	64
42030000 Kuljetusvälineiden vuokrat	73
43920010 Käännös- ja tulkkaukspalvelut	146
43990000 Muut palvelut	37
43990002 Työkorvaukset	600
45000100 Päivärahat kotimaa	2 533
45010000 Kilometrikorvaukset	5
45020001 Matkustuspalvelut	2 046
61090000 Muut maksetut korvaukset	10 200
Muut menot yhteensä	18 437
Yleiskustannus (91,17 % Henkilöstömenoista)	105 422
Kokonaiskustannukset yhteensä	239 490

6. Lausuntopalaute

[Tähän kirjoitetaan saatu lausuntopalaute tiiviisti ja tuodaan esiin se, miten palaute otettiin huomioon asetuksen valmistelussa.]

7. Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1.1.2024 ja on voimassa vuoden 2025 loppuun.

Liite

Puutavaran mittaukseen liittyvät kustannustiedot

Puutavaran mittaukseen liittyvät kustannustiedot

Tehdasmittausten valvontamittaukset (maksulliset ja maksuttomat), euroa

	2023 (31.10. asti)	2022
TUOTOT		
Maksullisen toiminnan tuotot		
Maksullisen toiminnan myyntituotot	0	2 400
Maksullisen toiminnan muut tuotot		
Tuotot yhteensä	0	2 400
KOKONAISKUSTANNUKSET		
Erilliskustannukset		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 831	2 655
Henkilöstökustannukset	32 126	35 171
Vuokrat	0	0
Palvelujen ostot	0	37
Muut erilliskustannukset	3 235	13 896
Erilliskustannukset yhteensä	37 192	51 759
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	29 234	32 066
Kokonaiskustannukset yhteensä	66 427	83 825
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-66 427	-81 425
KUSTANNUSVASTAAVUUSPROSENTTI	0 %	3 %

Puutavaran mittaukseen liittyvät kustannustiedot Tehdasmittausten maksulliset valvontamittaukset, yksittäinen toiminto laskettu kaikkien tehdasmittausten (maksuttomat ja maksulliset keskimääräisten kustannusten perusteella, euroa

	2023 (31.10. asti)	2022
TUOTOT		
Maksullisen toiminnan tuotot		
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 200	1 200
Maksullisen toiminnan muut tuotot		
Tuotot yhteensä	1 200	1 200
KOKONAISKUSTANNUKSET		
Erilliskustannukset		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	30	32
Henkilöstökustannukset	527	424
Vuokrat	0	0
Palvelujen ostot	0	0
Muut erilliskustannukset	53	167
Erilliskustannukset yhteensä	610	624
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	479	386
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 089	1 010
KUSTANNUSVASTAAVUUS	111	190
KUSTANNUSVASTAAVUUSPROSENTTI	110 %	119 %

***Puutavaran mittaukseen liittyvät kustannustiedot
Viralliset mittaukset, euroa***

	2023 (31.10. asti)	2022
TUOTOT		
Maksullisen toiminnan tuotot		
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 000	1 500
Maksullisen toiminnan muut tuotot		
Tuotot yhteensä	1 000	1 500
KOKONAISKUSTANNUKSET		
Erilliskustannukset		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	93	0
Henkilöstökustannukset	6 866	7 004
Vuokrat	0	0
Palvelujen ostot	18	0
Muut erilliskustannukset	22	131
Erilliskustannukset yhteensä	6 999	7 135
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	6 248	6 386
Kokonaiskustannukset yhteensä	13 247	13 521
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-12 247	-12 021
KUSTANNUSVASTAAVUUSPROSENTTI	8 %	11 %

Puutavaran mittaukseen liittyvät kustannustiedot

Viralliset mittaukset, yksittäinen toiminto keskimäärin, euroa

	2023 (31.10. asti)	2022
TUOTOT		
Maksullisen toiminnan tuotot		
Maksullisen toiminnan myyntituotot	500	500
Maksullisen toiminnan muut tuotot		
Tuotot yhteensä	500	500
KOKONAISKUSTANNUKSET		
Erilliskustannukset		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	47	0
Henkilöstökustannukset	3 433	2 335
Vuokrat	0	0
Palvelujen ostot	9	0
Muut erilliskustannukset	11	44
Erilliskustannukset yhteensä	3 500	2 378
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	3 124	2 129
Kokonaiskustannukset yhteensä	6 624	4 507
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-6 124	-4 007
KUSTANNUSVASTAAVUUSPROSENTTI	8 %	11 %